

Szostakowski, Stanisław

Kronika naukowa województwa olsztyńskiego : Wojewódzki Ośrodek Doskonalenia Kadr Oświatowych (1954-1957 r.)

Komunikaty Mazursko-Warmińskie nr 1, 74-75

1958

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

i naukową¹⁾. Ta sama uwaga dotyczy autorstwa niektórych pieśni (np. utwór pt. „O krainie mazurskiej” (s. 79), pochodzi z bezimiennnej twórczości ludowej (a nie od Karola Sembrzyckiego) i dat ich powstania (np. „Tęskność za ojczystą mową” — Kajki drukowanego w 1923 r. w „Kalendarzu dla Mazurów”, na rok 1924, a nie dopiero w 1927 r.). Na s. 15 wydawca wytknął Kochańskiemu zamieszczenie przekładów wierszy Wojciecha Kętrzyńskiego, a sam tymczasem przedrukował na s. 177 — 180 przekłady dwóch wierszy F. M. Leyka („Walczącym za sprawę mazurską” i „Do moich braci Mazurów”), chociaż w „Kalendarzu dla Mazurów wyznania ewangelickiego na rok 1920” — skąd je przedrukował — podano wyraźnie nazwisko tłumacza W. Szellera. Pieśń pt. „Zemsta” (s. 113), zaczynająca się od słów: „Oj bieda nam, Mazury, jako nigdy nie było...”, opatrzył wydawca uwagą — „z połowy XIX wieku”, chociaż W. Kętrzyński (Szkice Prus Wschodnich, „Przewodnik Naukowy i Literacki” 1873 s. 259), wyraźnie zaznaczył, że pieśń ta „zabłąkała się spoza kordonu”. (z Mazowsza), oraz wyjaśnił: „Wiersz ten w rzewnych kolorach opisuje gospodarkę Prusaków po kraju i Warszawie po trzecim rozbiornie. Wiersz sam został wówczas właśnie ułożony...”, a zatem powstał około 1806 r. (nadszpie na wywołanie kraju przez Francuzów!), a nie w połowie XIX wieku.

Powyższe luźne uwagi, pochodzące od historyka, a więc nie mające charakteru kompetentnej recenzji, jaką może napisać tylko etnograf, odnoszą się przede wszystkim do nakładcy tej książki, aby przy następnych zapowiedziach na obwołucie tomach pieśni ludowych, przygotowywanych przez tegoż samego wydawcę nie omieszkala pogadać ich przed oddaniem do druku odpowiedniej konsultacji naukowej. Publikacje tego rodzaju winny nosić — mimo swego popularyzatorskiego celu — także cechy dokumentów polskość Mazur i Warmii.

Władysław Chojnacki

KRONIKA NAUKOWA WOJEWÓDZTWA OLSZTYŃSKIEGO WOJEWÓDZKI OŚRODEK DOSKONAŁENIA KADR OŚWIATOWYCH (1954 — 1957 r.)

W dotychczasowych pracach WODKO w Olsztynie poważne miejsce zajmowała problematyka mazursko-warmińska, jako jedno z centralnych zagadnień kulturalno-oświatowych tutejszego terenu. W latach 1954 — 1957 na konferencjach nauczycielskich organizowanych przez WODKO zostały wygłoszone następujące referaty i prelekcje o tematyce regionalnej:

1954 r.

Prof. dr Andrzej Bukowski, „500-lecie przyłączenia Pomorza do Polski”; Michał Chomin; „Warmia i Mazury od ostatniego zlodowacenia do czasu przybycia Krzyżaków”; Tadeusz Grygier, „Rok 1920 na Warmii i Mazurach”; Tadeusz Grygier, „Wyniki i znaczenia Sesji Pomorskiej PAN”; Tadeusz Oracki, „Ucisk społeczny i narodowościowy na Warmii i Mazurach w XIX i na początku XX w.”; Andrzej Wakar, „Państwo krzyżackie w Prusiech”; Andrzej Wakar, „Rola Warmii w państwie krzyżackim i Rzeczypospolitej”.

1955 r.

Tadeusz Grygier, „Materiały źródłowe Wojewódzkiego Archiwum Państwowego w Olsztynie do historii Warmii i Mazur”; Donald Steyer, „Ruch robotniczy na Pomorzu w latach międzywojennych”; Stanisław Szostakowski, „Wykorzystanie problematyki mazursko-warmińskiej na lekcjach historii”; Andrzej Wakar, „Sto lat walki o szkołę polską na Warmii i Mazurach”.

1956 r.

Tadeusz Grygier, „Sprawy regionalne w Sesji Mickiewiczowskiej PAN”; Tadeusz Grygier, „Zakon Krzyżacki i Prusy Książęce w makiecie I t. uniwersyteckiego podręcznika historii Polski”; prof. dr Jerzy Kondracki „Najnowsze badania naukowe w rejonie wielkich jezior mazurskich”; Władysław Ogrodziński, „Niemieckie badania wschodnie”; Tadeusz Oracki, „Recepcja literatury polskiej na Warmii i Mazurach”; Emilia Sukertowa-Biedrawina, „Walka o polskość Mazur i Warmii w XIX w.”; Stanisław Szostakowski, „Uwagi bibliogra-

¹⁾ Wbrew temu, co napisano na obwołucie książki: „Ta prymitywna z pozorów książka ma cechy dokumentu”.

ficzne do historii Mazur i Warmii"; Konrad Świerczyński, „Charakterystyczne elementy krajobrazu polodowcowego — okolice Mrągowa”; Konrad Świerczyński, „Środowisko geograficzne Pojezierza Mazurskiego”.

1957 r.

Zbigniew Januszko, „Perspektywy rozwoju gospodarczego woj. olsztyńskiego”; Zygmunt Lietz, „Plebiscyt na Warmii, Mazurach i Powiślu”; Emilia Sukertowa-Biedrawina, „Osadnictwo polskie na Warmii i Mazurach od XII w. do chwili obecnej”; Wojciech Wrzesiński, „Warmia i Mazury w 10-leciu Polski Ludowej”.

W porozumieniu z Muzeum Mazurskim WODKO zajęło się również upowszechnieniem na terenie województwa dwóch objazdowych wystaw oświatowych z historii Warmii i Mazur, opracowanych przez Muzeum (I. „Mikołaj Kopernik na Warmii i Mazurach”, II. „Zabytki polskości Warmii i Mazur”). Wystawy te obejrzało około 10 tys. widzów, rekrutujących się z młodzieży szkolnej i starszego społeczeństwa. Rozprowadzono także wśród nauczycieli historii i języka polskiego kilkakrotnie egzemplarzy broszur: E. Sukertowej-Biedrawiny i Tadeusza Grygiera: „Działacze Mazur i Warmii epoki Mickiewicza oraz A. Wakara, „Sto lat walki o szkołę polską na Mazurach i Warmii”.

Zadaniu podniesienia na wyższy poziom pracy pozalekcyjnej przy równoczesnym uwzględnieniu problematyki regionalnej służyły eliminacje kółek historycznych i polonistycznych przy szkołach podstawowych i licealnych, ogłoszone pod nazwą „Wojewódzkiej Olimpiady Humanistycznej — Warmia i Mazury”. Eliminacje odbyły się w maju 1957 r. w Olsztynie i uczestniczyli w nich delegaci 19 szkolnych kół polonistycznych i historycznych (z każdego kółka po dwu). Kola te opracowały następującą tematykę (z podanych tematów do wyboru):

a) Kola polonistyczne: „Literatura Warmii i Mazur” oraz „Warmia i Mazury w literaturze polskiej”;

b) Kola historyczne: „Historia mojego miasta (okolice, szkoły)”, „Zabytki historyczne mojego miasta”, „Bojownicy mazurscy w walce o wyzwolenie narodowe i społeczne”.

Jury wysoko oceniło dotychczasowy wkład pracy młodzieży, biorącej udział w konkursie. Najbardziej wartościowe wypowiedzi (m.in. uczniów liceów ogólnokształcących w Nidzicy i Kętrzynie, oraz Szkoły Podstawowej w Wielbarku) zostały nagrodzone cennymi upominkami książkowymi.

Należy wreszcie wspomnieć o Świecicie Pieśni, zorganizowanym staraniem Wydziału Oświaty Prez. Woj. RN w Olsztynie i WODKO w miesiącach wiosennych 1957 r. W eliminacjach szkolnych zespołów chórальных szczególnie miejsc zajęły ludowe pieśni mazursko-warmińskie. Trzeba dodać, że społeczne zapotrzebowanie na tego rodzaju akcje niewątpliwie istnieje nadal. Należy o tym pamiętać zwłaszcza dziś, w momencie, gdy następuje reorganizacja dotychczasowych form kształcenia i doskonalenia nauczycieli.

STANISŁAW SZOSTAKOWSKI

PRZEBIEG I OCENA SESJI NAUKOWEJ, POŚWIĘCONEJ DZIEJOM RUCHU ROBOTNICZEGO NA WARMII I MAZURACH W LATACH 1918 — 1933.

Sesja Naukowa, która odbyła się w Olsztynie 21. X. 1957 r. staraniem miejscowego Oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego i Komitetu Wojewódzkiego PZPR w rocznicę 40-lecia Wielkiej Rewolucji Październikowej, stanowiła dużej wagi wydarzenie w życiu umysłowym środowiska. Jako trzecia z kolei z zaplanowanego przez Oddział PTH cyklu prac, poświęconych regionowi warmińsko-mazurskiemu, objęła trzy źródłowo opracowane zagadnienia historyczne:

1) Dr T. Grygiera: „Międzynarodowe uwarunkowanie ruchu rewolucyjnego na Warmii i Mazurach w latach 1914 — 1920”;

2) Mgr W. Wrzesińskiego: „Przemiany wewnętrzne Rad Robotniczych i Chłopskich na Warmii i Mazurach w latach 1918 — 1920 i

3) Red. A. Wakara: „Z zagadnień Ruchu Robotniczego na Warmii i Mazurach w latach 1920 — 1933”.

Treści odnośnych referatów nie przytaczam. Są one opublikowane w tym samym numerze Komunikatów. Spróbuję natomiast możliwie wyczerpująco